

บทสรุปแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

ต้องยอมรับว่า ประเทศไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจาก ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบ ประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 ช่วงเวลา 60 ปีที่ผ่านมา อำนาจทหารยังแข็งแกร่งและแผ่กระจายไปทุกด้านเริ่มจากองค์กรที่มีการจัดตั้งอย่างมีระเบียบวินัย สรรหาคัดเลือกบุคคลที่มีภูมิปัญญาเข้ามาเสริมอย่างเป็นระบบและมีอาวุธอยู่ในมือเพราะโดยภารกิจหลักคือการป้องกันประเทศ แต่ผู้นำทหารทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาเมื่อขึ้นมาบังคับบัญชากองทัพได้มีน้อยคนที่จะเป็น "ทหารอาชีพ" ส่วนใหญ่จะเป็น "ทหารการเมือง" หรือไม่ก็ "ทหารธุรกิจ"

โดยที่ทหารมีวัตถุประสงค์หลักที่ว่า "เพื่อป้องกันประเทศชาติ กองทัพต้องพร้อมสรรพทุกเวลา" จึงเกิดการแปรเปลี่ยนไปสู่ภารกิจหลักและภารกิจสนับสนุนต่อเนื่องมาช้านาน จนทำให้กองทัพมีความพร้อมและเป็นปึกแผ่น ซึ่งผู้นำทางทหารที่ใช้อำนาจเข้าไปมีบทบาททางการเมืองยุคต่าง ๆ ได้พยายามสร้างฐานะตามวัตถุประสงค์ข้างต้นตามความต้องการของตนเองและพวกพ้อง โดยเฉพาะเมื่อได้อำนาจมาจากการปฏิวัติรัฐประหาร ก็มักจะใช้ความพร้อมที่มีอยู่เพื่อการสืบทอดอำนาจจนล้มภารกิจของตนเองตามวัตถุประสงค์หลักในฐานะ "ทหารอาชีพ" และยิ่งนานวันก็ยิ่งมีพฤติกรรมนอกบริบทของความเป็นทหารของชาติเพื่อมุ่งรักษาอำนาจให้นานที่สุด โดยมีพื้นฐานของความเป็นเพื่อนสนิท เพื่อนร่วมรุ่นและความ เป็นเครือญาติเข้ามาเกี่ยวข้อง

ภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 กลุ่มทหารที่เรียกตนเองว่า คณะ รสช. ได้มีพฤติกรรมนอกบริบทของความเป็นทหารอาชีพ โดยพยายามแทรกแซงการเมือง การปกครองและสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ทุกรูปแบบเพื่อรักษาอำนาจของตนเองและพวกพ้องจนล้ม

ไปว่าปัจจุบันสภาพทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของโลกและของไทย ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ดังนั้นความพยายามที่จะครองอำนาจหรือสืบทอดอำนาจโดยการสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นภายหลังการรัฐประหาร จึงดูเหมือนจะไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชน และไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทางการเมืองไทยยุคปัจจุบัน

จากการศึกษาบทบาทและพฤติกรรมของ รสช. ในการสืบทอดอำนาจทางการเมืองทำให้เห็นภาพอย่างหนึ่งว่า รสช. กำลังจะได้รับบทเรียนราคาแพงซึ่งหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอาจส่งผลกระทบต่อกองทัพและ รสช. เองได้ การอ้างความชอบธรรมเพื่อรองรับการรัฐประหารในเรื่องการทุจริตของนักการเมือง นักการเมืองรังแกข้าราชการประจำการ ทำลายสถาบันทหาร เผด็จการรัฐสภา และคิดลอบปลงพระชนม์นั้น ไม่อาจจะนำมาช่วยสร้างความชอบธรรมได้อีกต่อไป เพราะสิ่งเหล่านี้มักจะถูกนำมาเป็นข้ออ้างจนกลายเป็นความชินชา และนอกจากจะไม่มีการแก้ไขปัญหาดังที่อ้างให้เด็ดขาดลงไปได้แล้วยังสร้างปัญหาขึ้นมาอีกด้วย วิธีการรักษาอำนาจของตนเองและพวกพ้องด้วยวิธีการซึ่งขาดคุณธรรม ผลสุดท้ายการกระทำดังกล่าวก็จะไปถึงจุด ๆ หนึ่งก็จะนำมาซึ่งการล่มสลายไปในที่สุด เพราะวิธีการที่กระทำเป็นเผด็จการ และขัดแย้งกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยย่อมส่งผลหายนะอย่างรุนแรงกลับมายัง รสช. เอง

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

โดยที่การสืบทอดอำนาจของทหารโดยเฉพาะ รสช. มีจุดเริ่มต้นมาจากการรัฐประหารยึดอำนาจโดยนายทหารกลุ่มที่เรียกว่ากลุ่ม 0143 และ จปร. รุ่น 5 ซึ่งสภาพสะท้อนให้เห็นถึงการแทรกแซงทางการเมืองของทหารรูปแบบหนึ่ง แต่การแทรกแซงทางการเมืองของทหารดังกล่าวมีการเคลื่อนไหวเฉพาะกลุ่ม รสช. เท่านั้นและเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อการสืบทอดอำนาจทางการเมืองของกลุ่ม รสช. โดยประชาชนไม่มีส่วนร่วมด้วยแต่อย่างใด แม้ว่า รสช. จะจัดให้มีการเลือกตั้งหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 15 แล้วก็ตาม แต่ก็เป็นการเลือกตั้งที่ไม่มีความหมายเพราะเป็นการแสดงให้เห็นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเพียงรูปแบบเท่านั้น ผลสุดท้ายการพัฒนาทางการเมืองไทยก็จะสะดุดหยุดลง ทั้งนี้เพราะผู้นำของ รสช. มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น ซึ่งทัศนคติดังกล่าวจะเป็นอุปสรรคต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างมากอันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเมืองไทยอย่างไม่มีที่สิ้นสุดตราบเท่าที่การสืบทอดอำนาจยังคงมีอยู่

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสืบทอดอำนาจของทางทหาร โดยเฉพาะ รสช. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเมืองไทยพัฒนาต่อไปดังนี้.-

1. การรัฐประหารเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 มีข้อสังเกตว่ามีกระแสต่อต้านจากประชาชน กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ น้อยมาก ทำให้ รสช. คิดว่าตนเองกระทำถูกต้องแล้ว ผลคือการเหลิงอำนาจและมีการสืบทอดอำนาจติดตามมา ดังนั้นจึงควรเน้นให้มีการรวมตัวของกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มความคิด กลุ่มอาสาสมัคร เพื่อสังคมหรือสาธารณประโยชน์ในลักษณะกระจายกระจายมาจากทุกส่วนของสังคมทั้งด้านธุรกิจ วิชาชีพ ปัญญาชน ช่างบ้าน

ฯลฯ เพื่อที่สะท้อนปัญหาและต่อรองผลประโยชน์ต่อรัฐได้ หากมีการสร้างกลุ่มดังกล่าวให้เข้มแข็งได้การอ้างความชอบธรรมเพื่อปฏิบัติรัฐประหารของฝ่ายทหารก็จะไม่เกิดขึ้นเพราะฝ่ายทหารจะต้องประเมินข้อคิดเห็นจากกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวเสียก่อน

2. กฎหมายรัฐธรรมนูญควรมีบทบัญญัติว่าด้วย ผู้ตรวจการรัฐสภา ทั้งนี้เพื่อสร้างกลไกที่เปิดโอกาสให้สังคมได้มีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการใช้อำนาจของรัฐสภาและฝ่ายบริหารเพื่อให้การใช้อำนาจอธิปไตยมีการพัฒนาคือมีลักษณะ เปิดเผย แจ่มชัด การสร้างระบบผู้ตรวจการสภาที่เข้มแข็งและมีหน้าที่ชัดเจน เช่น ฝ่ายติดตามด้านสาธารณูปโภค ฝ่ายติดตามด้านการทหาร ฝ่ายติดตามด้านการปกครอง ฯลฯ จะทำให้ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะมีผู้ตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา

3. ควรจัดให้มีการสอบสวนการให้การต่อสาธารณะ (TESTIFY) เพื่อสร้าง และพัฒนากลไกในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงแก่สังคม และ เพื่อตรวจสอบความประพฤติของนักการเมืองและข้าราชการประจำให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการผูกมัดจับโกหกเพื่อพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทยให้สูงขึ้น และฝ่ายข้าราชการประจำ (กองทัพ) จะได้ตระหนักและไม่ยกมาเป็นข้ออ้างในการปฏิบัติรัฐประหารอีกต่อไป

4. ควรพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบัน พัฒนาและปฏิรูประบบข้าราชการประจำควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมให้เข้มแข็ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิด 2 กลุ่ม คือกองทัพ (ข้าราชการประจำ) และพรรคการเมือง ที่มีบทบาทชี้ชะตาการเมืองไทยมาโดยตลอด ให้ทุกฝ่ายมองเห็นภาพการเมืองที่กว้างขึ้นไม่ยึดติดกับคำว่า "นักการเมืองแทรกแซงข้าราชการประจำ หรือข้าราชการประจำแทรกแซงนักการเมืองอีกต่อไป" เพราะทุกฝ่ายจะคำนึงถึงสังคม และยับยั้งซึ่งๆจากจะใช้ความรุนแรงซึ่งจะทำให้การปฏิบัติรัฐประหารไม่เกิดขึ้นและการสืบทอดอำนาจก็จะไม่เกิดขึ้นด้วย

5. จะต้องหันเหความสนใจของฝ่ายทหารจากการเมืองให้มาสนใจในความเห็นทหารอาชีพ โดยสนับสนุนส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าในหน้าที่หรือภารกิจหลักของทหารอย่างแท้จริง อาทิ เช่น การวิจัย ค้นคว้าด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ใหม่ ๆ เพื่อการป้องกันประเทศหากทำได้ เช่นนี้แล้วฝ่ายทหารก็จะไม่สนใจหรือยุ่งเกี่ยวกับการเมืองและยอมรับการมีอำนาจสูงสุดของฝ่ายพลเรือนแบบสังคมประชาธิปไตยทั่วไป

6. ควรผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงความคิดในอุดมการณ์ที่ฝังแน่นมาแต่อดีตของการที่ทหารมักจะผูกมัดตนเองอยู่กับทฤษฎี "ความมั่นคงของชาติ" โดยให้ทหารหันมาเสนออุดมการณ์ "เพื่อเอกราชของชาติและความก้าวหน้าของสังคม" แทนที่ ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความยอมรับว่า การสร้างสรรค์สังคมเป็นภาระหน้าที่ที่เท่าเทียมกันของทุกคนไม่ใช่มิทหารเป็นหลักอีกต่อไป ทั้งนี้เพราะในความเป็นจริงของโลกทุกวันนี้ "ผู้มีบทบาทหลักกลายเป็นนักธุรกิจเป็นส่วนใหญ่" ปัจจุบันการแข่งขันการพัฒนาเศรษฐกิจได้กลายเป็นหัวใจสำคัญของทุกประเทศไปแล้ว

7. ควรปรับปรุงโครงสร้างกองทัพโดยการยุบกองบัญชาการทหารสูงสุด เนื่องจากหน่วยงานนี้ตั้งขึ้นมาในสมัยไทยทำสงครามอินโดจีนกับฝรั่งเศส จุดประสงค์เพื่อประสานงานกับ 3 เหล่าทัพ ในสภาวะสงคราม แต่ปัจจุบันไทยไม่มีสภาวะสงครามจึงไม่มีความจำเป็นใด ๆ อีกในการปฏิบัติรัฐประหารทุกครั้งก็จะใช้กองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นศูนย์บัญชาการซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าใช้ผิดวัตถุประสงค์ และปัจจุบันการประสานงาน 3 เหล่าทัพโดยทั่วไปเป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งเพียงพอแล้ว

8. ควรย้ายที่ตั้งของหน่วยทหารทั้งหมดออกจากเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพราะการรัฐประหารของทหารทุกครั้งมักจะกระทำโดยใช้กองกำลังที่มีอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ทำให้ปฏิบัติได้ง่าย ดังนั้นควรย้ายหน่วยทหารจากกรุงเทพฯ และปริมณฑลออกไปอยู่ชายแดนให้มาก

9. รสช. ควรยุติการกระทำอันเป็นการสืบทอดอำนาจโดยสิ้นเชิง และปล่อยให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยเสรีและไม่เข้าไปแทรกแซงกลไกทางการเมืองทุกกรณี ซึ่งนอกจากจะทำให้การพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยตัวเองแล้ว ยังถือว่าเป็นการกอบกู้ศักดิ์ศรีของกองทัพให้กลับคืนมาในระหว่างที่ถูกกระแสต่อต้านคัดค้านจากประชาชนในระยะที่มีการยกร่างรัฐธรรมนูญเข้าสู่การพิจารณาของสภาอีกด้วย

10. ภายหลังการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ควรทำการแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญอีกครั้งหนึ่ง โดยตัดทอนบทบัญญัติทุกมาตราที่มีลักษณะเป็นเผด็จการและเอื้ออำนาจต่อการสืบทอดอำนาจของ รสช. ลงให้มากที่สุดทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยินยอมพร้อมใจของ รสช. ว่าจะยุติบทบาทของตนเองโดยสิ้นเชิงหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

11. การแต่งตั้งนายทหารขึ้นดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในกองทัพ จะต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถเป็นหลัก อย่าให้ยึดติดอยู่กับรุ่นหรือหมู่พวก